

Кафедра сольного співу та оперної підготовки

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна
КУЛЬТУРА МОВИ У СПІВІ

Освітній рівень	I, освітньо-професійний
Ступінь освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	Підготовка бакалавра музичного мистецтва
Статус	Вибіркова

Курс	
Семестр	1 семестр
ECTS	
Аудиторних годин	16
Лекції	8
Семінари	2
Самостійна робота	20
Всього годин	46
Семестровий контроль	Залік, Іспит

Інформація про викладача

ПІБ, посада	Мадишева Таїса Петрівна, професор, кандидат мистецтвознавства
Профіль викладача	https://orcid.org/0000-0003-0012-737
E-mail	taisiya.madysheva@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Підготовка бакалаврів покликана ознайомити їх з системою понять вокально-виконавських стилів, встановити відповідність між цими поняттями, показати застосування отриманих знань на практиці, сформувані у студентів уявлення про найважливіші закономірності музики в контексті світової культури.

Силабус навчальної вибіркової дисципліни «Культура мови у співі» складено відповідно до освітньо-кваліфікаційної програми підготовки бакалаврів та відповідно навчальному плану, згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Силабус визначає обсяги знань, якими повинні опанувати бакалаври відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики.

Мета курсу – узагальнення, послідовне формування і практичне засвоєння студентами закономірностей функціонування вокальної вимови у співі іноземними мовами (німецькою, італійською, англійською, французькою, латині та ін.) усвідомлення специфічних рис вокального

мовлення, усвідомлення та практичне засвоєння специфіки інтерпретації творів іншомовного походження, підвищення культури вокального виконавства.

Навчально-методичні завдання курсу зумовлені розкриттям основної мети курсу: надати студентам ґрунтовні знання традицій та специфіки вокального виконавства, підвищити культуру вокального виконавства, подолати «мовний бар'єр» та практично засвоїти загальні принципи виконання іншомовної музики.

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування загальних та спеціальних **компетентностей**, зокрема:

ЗК1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК2. Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування **спеціальних (фахових) компетентностей**:

СК2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.

СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

СК11. Здатність оперувати професійною термінологією.

СК12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК16. Здатність використовувати засоби масової інформації для просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень музичної культури.

СК17. Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

СК18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Програмні результати навчання

ПРН3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.

ПРН4. Аналізувати музичні твори з визначенням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

ПРН6. Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.

ПРН7. Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.

ПРН8. Демонструвати музично-аналітичні навички під час створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН13. Уміти здійснювати педагогічну діяльність.

ПРН15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

ПРН17. Демонструвати аргументовані знання щодо особливостей музичних стилів різних епох.

У результаті вивчення дисципліни «Культура мови у співі» здобувачі вищої освіти повинні **знати**:

- Історико-культурологічне обґрунтування сутності вокального виконавства в контексті розвитку мистецтва у ХХ-ХХІ ст. ;
- Особливості співу іноземними мовами;
- Сучасний стан вокального виконавства та вимоги до майбутніх співаків та педагогів;
- Спів мовою оригіналу як необхідна складова створення адекватного вокально-сценічного образу;

- Специфіку вокальної мови та відмінність вокальної орфопії від сценічної та побутової мови;
- Порівняльну методичку співу іноземними мовами;
- історію вокального виконавства, особливості найбільш значних вокально-виконавських стилів,
- вокальних шкіл (італійської, французької, німецької, англійської, української);
- мистецтво видатних представників вокального виконавства і педагогіки різних країн і епох;
- Подібності та відмінності в техніках голосоутворення співаків різних вокальних шкіл і мовних культур;
- Основні сучасні наукові дані з акустики та фізіології вокального апарату

Уміти:

- аналізувати сучасний стан вокального виконавства та орієнтуватися у вимогах до сучасних співаків;
- охарактеризувати особливості та складові виконавства іншомовної вокальної музики;
- аналізувати особливості вокальної мови, що базується на «нормах» літературної мови, але має особливості у вокальній орфопії;
- використовувати базові знання з теоретичних основ вокальної орфопії на практиці у вокальному виконавстві; ;
- застосовувати на практиці порівняльну методичку співу іноземними мовами, педагогічні методи для розв'язання різноманітних професійних завдань;
- самостійно застосовувати знання особливостей вокальних фонетик німецької, італійської, англійської мов у виконанні вокальних творів, що належать іншим мовним культурам;
- користуватися довідковою та методичною літературою;
- виявляти елементи «звучащої» мови, що визначають національну своєрідність вокального твору, виразність та адекватність створення вокально-сценічного образу;
- аналізувати та на практиці уникати акценту у співі іноземними мовами;
- застосувати отримані знання для підвищення культури співу іноземними мовами і культури співу взагалі.

В результаті вивчення дисципліни «Культура вокальної мови у співі» здобувач повинен **мати навички:**

- пошуку та аналізу інформації з різних джерел щодо вокального виконавства;
- вивчення та накопичення досвіду провідних вокальних педагогів та

виконавців, що використовуються фахівцями з різних країн на практиці;

- використання у своїй виконавській практиці основних принципів порівняльної методики співу іноземними мовами;
- професійно та з повагою підходити до виконання іншомовних вокальних творів, урахувавши на її національну специфіку;
- втілювати у співі основні «норми» літературної вокальної вимови;
- організації самостійної роботи;
- здійснювати інтерпретаційний відбір, формуючи музичний смак, критичне ставлення, оцінні судження.

Перелік тем

Тема 1. Вокальне мистецтво як синтез слова і музики. Традиції та сучасні вимоги до виконавців. Значення слова у музиці.

Тема 2. Вокальна мова; її функції. Загальні фонетичні закономірності та орфоепічні закономірності у співі. Поняття вокальної орфоепії.

Тема 3. Особливості у співі українською мовою.

Тема 4. Чіткість вимови (дикція). Вокально-мовні недоліки у співі.

Тема 5. Проблеми виконання творів зарубіжних композиторів. Спів мовою оригіналу. Спів у перекладі.

Тема 6. Порівняльна фонетика деяких іноземних мов (німецької, італійської, англійської, французької).

Особливості співу іноземними мовами. «Норма у співі». Типові помилки.

Тема 7. Особливості у співі німецькою мовою. Особливості системи фонем.

Правила вимови. Тренінг.

Організація німецької вокальної мови. Тренінг та практикум Типові помилки.

Тема 8. Методико-практичний семінар

Тема 9. Підсумковий контроль засвоєних знань у формі заліку.

Форми та технології навчання

Лекційне навчання, семінарські/практичні заняття, самостійна робота, реферати, презентації.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу Viber, Googlemeet, WeChat тощо.

Система оцінювання

оцінювання: національна та ECTS

Сума балів діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за	
		Для іспиту	для заліку

90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного заліку
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань студентів.

90–100–A–відмінно, вільно володіє фактичним матеріалом з питання, вміє визначити причинно-наслідкові зв'язки історичних фактів і культурних явищ, логічно і грамотно, з використанням професійної термінології обґрунтовує свою точку зору. Даючи відповідь на питання, він методологічно переконливо його вибудовує, правильно користується термінологією, оцінює історико-стильовий контекст.

Володіє теоретичними знаннями навчального курсу, методологією співу іноземними мовами та практичними навичками співу іноземними мовами. Володіє порівняльною фонетикою німецької, англійської, італійської мов з урахуванням національної специфіки.

Виконує завдання для самостійного вивчення.

82–89–B–добре, відповідав самостійно, без запитань викладача; може бути одна-дві неточності при висвітленні другорядних питань або в випадках, коли студент легко виправив їх після зауваження викладача. Володіє теоретичними знаннями навчального курсу, методологією співу іноземними мовами та практичними навичками співу іноземними мовами, володіє порівняльною фонетикою німецької, англійської, італійської мов. матеріалом з поставленого питання, знає факти, вміє правильно зробити висновки, але допускає окремі помилки або неточності, недостатньо логічно доводить свою точку зору. Також дана оцінка виставляється в разі, якщо студент утруднюється дати повну, вичерпну відповідь на одне із запитань білета або додаткове питання.

74–81–C–добре у викладі допущено невеликі прогалини, які не змінили зміст відповіді; один - два недоліки при висвітленні основного змісту відповіді, виправлені після зауваження викладача. При перевірці виявлено певний рівень володіння методологією та практичними навичками співу іноземними мовами. Володіє порівняльною фонетикою німецької, англійської, італійської мов. Вміє застосовувати теоретико-практичні знання на практиці. Виконує завдання для самостійного вивчення матеріалу.

64–73–D–задовільно неповно розкрито зміст матеріалу (зміст викладено фрагментарно, не завжди послідовно), але показано загальне розуміння питання й продемонстровані вміння, достатні для засвоєння програмного матеріалу. Виконує стандартні практичні завдання з незначними помилками, які в змозі

виправити та усвідомити за допомогою педагога. В цілому виконує завдання, рекомендовані для самостійного вивчення.

60–63–Е–задовільно. Студент допускає серйозні помилки при відповіді, плутається в термінології, не знає методологічних основ вокального виконавства. Ця оцінка виставляється в разі, коли студент не може задовільно відповісти на жодне питання білета.

35–59–FX–незадовільно (з можливістю повторного складання) не розкрито основний зміст навчального матеріалу. Наявність безсистемних, уривчастих знань, пов'язаних з поставленими перед ним питаннями, беспорядність при відповіді на додаткові або навідні запитання, студент не володіє професійною термінологією. Виконує стандартні практичні завдання з грубими помилками. Виконує тільки окремі завдання, що рекомендовані для самостійного вивчення.

0–34–F–незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) виявлено незнання студентом більшою або найбільш важливою частиною навчального матеріалу; невміння робити висновки і узагальнення; незнання визначення основних понять, законів, правил, основних положень теорії, невміння впроваджувати теоретичні знання до практики.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта.

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь студентів у міжнародних та вітчизняних наукових конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів тощо.

Політика курсу

Робота в курсі відповідає вимогам «Положення ХНУМ імені

І. П. Котляревського про академічну доброчесність»

<http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat1%8C.pdf>

та «Кодексу академічної доброчесності ХНУМ імені І. П. Котляревського»

<http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat/ %96.pdf>).

Рекомендована література

1. Гладишева А.О. Сценічна мова. Дикційна та орфоепічна нормативність: Навчальний посібник. К: ТОВ «Червона Рута – Турс» 2007.266 с.
2. Пономарів О. Культура слова: мовностилістичні поради. Київ: Либідь, 2001. 240 с.
3. Карась Г. Музична культура української діаспори у світовому

часопросторі ХХ століття. Івано-Франківськ: Тіповіт, 2012. 1164 с.

4. Клапчук С. М., Білик Б. І. Історія української та зарубіжної культури: навч. посібник. Київ: Знання-Прес. 2007. 358 с.

5. Мадисева Т. П. Співак і мова. Культура співу мовою оригіналу: теорія та практика: навч. посібник Харків: ШТРИХ, 2002. 160 с.

6. Пономарів О. Культура слова: мовностилістичні поради. Київ: Либідь, 2001. 240с.